

Utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av lagstiftningen om Folkpensionsanstaltens informationsutbyte

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås det att lagen om utkomststöd, lagen om allmänt bostadsbidrag, lagen om bostadsbidrag för pensionstagare, lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton och sjukförsäkringslagen ändras.

I enlighet med regeringsprogrammet för statsminister Petteri Orpos regering genomför regeringen en reform av Folkpensionsanstaltens informationsutbyte i syfte att minska felaktiga betalningar och missbruk av sociala förmåner. Propositionen främjar den elektroniska behandlingen av personuppgifter och säkerheten vid behandlingen.

Enligt propositionen ska Folkpensionsanstaltens begäranden om uppgifter från penninginstitut göras genom specificerade begäranden som görs via övervakningssystemet för bank- och betalkonton istället för via e-post. Den som ansöker om en förmån ska dock kunna förbjuda att en begäran om uppgifter om kontotransaktioner görs via övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Om sökanden utnyttjar sin förbuds rätt, ska sökanden själv lämna in kontoutdragen till Folkpensionsanstalten. Propositionen leder inte till att behandlingen av uppgifter om kontotransaktioner vid Folkpensionsanstalten blir mer omfattande, utan förbättrar informationssäkerheten för dessa uppgifter. Att begäran ska göras elektroniskt gör det också lättare för dem som ansöker om förmåner att uträtta ärenden hos Folkpensionsanstalten samt effektiviserar och försnabbar förmånshandläggningen vid Folkpensionsanstalten.

Enligt propositionen ska handläggare av grundläggande utkomststöd vid misstanke om missbruk ha rätt att direkt av faktureraren be om uppgifter om utgifter som ska beaktas i utkomststödet. Enligt propositionen ska Folkpensionsanstalten för att kunna ingripa i upprepade missbruk av Folkpensionsanstaltens reseersättningar (FPA-taxi) ha rätt att lämna ut den försäkrades personuppgifter till den beställningscentral som sköter samordningen av resor. Syftet med ett sådant utlämnande av uppgifter är att begränsa rätten till direktersättning. I propositionen preciseras också skyldigheten för den som ansöker om utkomststöd att lämna Folkpensionsanstalten uppgifter om sin faktiska bostads- och vistelseadress. I propositionen preciseras dessutom Folkpensionsanstaltens rätt till information så att Folkpensionsanstalten i fortsättningen ska kunna få sådana läkarutlåtanden och intyg som är avsedda som bilagor till förmånsansökningar via Kanta:s informationsförmedlings- och förfrågningsservice.

Genom reformen eftersträvas också besparingar i de offentliga finanserna. Statsminister Petteri Orpos regering har enats om en plan för de offentliga finanserna 2026–2029. I planen ingår en föresats om att utvidga Folkpensionsanstaltens rätt till information i syfte att förebygga missbruk av den sociala tryggheten. Sparmålet för denna anpassningsåtgärd är cirka fem miljoner euro.

Lagarna avses träda i kraft den 1 september 2026 och den 1 mars 2027.

Lag

om ändring av lagen om utkomststöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om utkomststöd (1412/1997) 17 § 3 mom. och rubriken för 18 e § samt 18 e §
1 mom.,
sådana de lyder, 17 § 3 mom. i lag 1023/2022 och 18 e § i lag 1107/2016, och
fogas till 18 a § nya 4–7 mom. och till lagen en ny 18 i § som följer:

3 kap.

Förfarandet beträffande utkomststödsärenden

17 §

Sökandens skyldighet att lämna uppgifter och anmälningsskyldighet

En i 1 mom. avsedd person är dessutom skyldig att vid behov lämna en utredning om att det är fråga om ett separat hushåll och en utredning om vistelseorten.

3 a kap.

Utlämnande av uppgifter mellan myndigheter

18 a §

Folkpensionsanstaltens rätt till information och skyldighet att lämna ut uppgifter

Folkpensionsanstalten har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att av penninginstitut på begäran avgiftsfritt få de konto- och saldouppgifter och uppgifter om förmögenhet som är nödvändiga för avgörandet av ett ärende som handläggs. Rätten till information gäller utöver uppgifter om den som ansöker om stöd även uppgifter om andra personer som hör till familjen.

Folkpensionsanstalten har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att av penninginstitut på begäran avgiftsfritt få de uppgifter om sökandens och andra familjemedlemmars kontotransaktioner som är nödvändiga för avgörandet av ett ärende som handläggs, om inte sökanden har förbjudit att uppgifterna begärs.

Folkpensionsanstalten har rätt att av penninginstitut på begäran få de uppgifter som avses i 5 mom., om tillräckliga uppgifter och utredningar inte fås på något annat sätt och det finns grundad anledning att misstänka att de uppgifter som sökanden lämnat är otillräckliga eller otillförlitliga.

Innan en begäran enligt 4–6 mom. framställs ska sökanden underrättas om detta.

18 e §

Utlämnande av sekretessbelagda uppgifter mellan Folkpensionsanstalten samt hyresvärdar och fakturerare av grundutgifter

Folkpensionsanstalten har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som är nödvändiga för avgörande av en anhängig ansökan om utkomststöd enligt följande:

- 1) av hyresvärdar, bostadsaktiebolag och fastighetsaktiebolag uppgifter om hyresförhållanden och boende, och
 - 2) av fakturerare uppgifter som gäller fakturor för sådana utgifter enligt 7 a och 7 b § som ska beaktas som övriga grundutgifter.
-

18 i §

Uppgifter ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton

Folkpensionsanstalten har rätt att av de aktörer som avses i 1 a § i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton (571/2019) med hjälp av övervakningssystemet för bank- och betalkonton begära de uppgifter som avses i 4, 6, 17 b och 17 d § i den lagen, om uppgifterna är nödvändiga för verkställigheten av förmåner och de förutsättningar för begäran om uppgifter som föreskrivs i 18 a § i denna lag uppfylls.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

2.

Lag

om ändring av lagen om allmänt bostadsbidrag

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) 42 § 2 mom., sådant det lyder i lag 242/2020, och
fogas till 42 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 242/2020 och 557/2022, ett nytt 3 mom. och till lagen en ny 42 a § som följer:

7 kap.

Erhållande och utlämnande av uppgifter

42 §

Uppgifter för avgörande av bostadsbidrag

Folkpensionsanstalten har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att av penninginstitut på begäran avgiftsfritt få för avgörande av bostadsbidrag nödvändiga konto- och saldouppgifter och uppgifter om värdepapper. Rätten till information gäller utöver uppgifter om sökanden även uppgifter om andra personer som hör till hushållet.

Folkpensionsanstalten har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att av penninginstitut på begäran avgiftsfritt få de uppgifter om sökandens och hushållets övriga personers kontotransaktioner som är nödvändiga för avgörandet av ett ärende som är under behandling, om inte sökanden har förbjudit att uppgifterna begärs och om tillräckliga uppgifter och utredningar inte fås på något annat sätt och det finns grundad anledning att misstänka att de uppgifter som sökanden lämnat är otillräckliga eller otillförlitliga. Innan begäran framställs ska sökanden underrättas om detta.

42 a §

Uppgifter ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton

Folkpensionsanstalten har rätt att av de aktörer som avses i 1 a § i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton (571/2019) med hjälp av övervakningssystemet för bank- och betalkonton begära de uppgifter som avses i 4, 6, 17 b och 17 d § i den lagen, om uppgifterna är nödvändiga för verkställigheten av förmåner och de förutsättningar för begäran om uppgifter som föreskrivs i 42 § 2 och 3 mom. i denna lag uppfylls.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

3.

Lag

om ändring av lagen om bostadsbidrag för pensionstagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007) 43 § 2 mom., sådant det lyder delvis ändrad i lag 230/2020, och
fogas till 43 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 230/2020, ett nytt 3 mom. och till lagen en ny 43 a § som följer:

5 kap.

Erhållande, utlämnande och hemlighållande av uppgifter

43 §

Uppgifter för avgörande av bostadsbidrag

Folkpensionsanstalten har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att av penninginstitut på begäran avgiftsfritt få de konto- och saldouppgifter och uppgifter om värdepapper som är nödvändiga för avgörandet av ett ärende som är under behandling. Rätten att få uppgifter gäller utöver uppgifter om sökanden även uppgifter om sökandens make, maka eller sambo.

Folkpensionsanstalten har trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter rätt att av penninginstitut på begäran avgiftsfritt få de uppgifter om sökandens och dennes makes, makas eller sambos kontotransaktioner som är nödvändiga för avgörandet av ett ärende som är under behandling, om inte sökanden har förbjudit att uppgifterna begärs och om tillräckliga uppgifter och utredningar inte fås på något annat sätt och det finns grundad anledning att misstänka att de uppgifter som sökanden lämnat är otillräckliga eller otillförlitliga. Innan begäran framställs ska sökanden underrättas om detta.

43 a §

Uppgifter ur övervakningssystemet för bank- och betalkonton

Folkpensionsanstalten har rätt att av de aktörer som avses i 1 a § i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton (571/2019) med hjälp av övervakningssystemet för bank- och betalkonton begära de uppgifter som avses i 4, 6, 17 b och 17 d § i den lagen, om uppgifterna är nödvändiga för verkställigheten av förmåner och de förutsättningar för begäran om uppgifter som föreskrivs i 43 § 2 och 3 mom. i denna lag uppfylls.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om ett övervakningssystem för bank- och betalkonton (571/2019) 3 § 10 punkten, 17 a § 8 punkten och 17 c § 8 punkten, sådana de lyder i lag 863/2025, och *fogas* till 3 §, sådan den lyder i lagarna 814/2022 och 863/2025, en ny 11 punkt, till 17 a §, sådan den lyder i lag 863/2025, en ny 9 punkt och till 17 c §, sådan den lyder i lag 863/2025, en ny 9 punkt som följer:

2 kap.

Centraliserat automatiserat kontouppgiftssystem

3 §

Myndigheter som använder det centraliserade automatiserade kontouppgiftssystemet

10) Gränsbevakningsväsendet för förebyggande, avslöjande och utredning av brott samt för förande av brott till åtalsprövning i enlighet med lagen om brottsbekämpning inom gränsbevakningsväsendet (108/2018),

11) Folkpensionsanstalten för ändamål enligt 18 i § i lagen om utkomststöd (1412/1997), 42 a § i lagen om allmänt bostadsbidrag (938/2014) och 43 a § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare (571/2007).

3 kap.

Centraliserat elektroniskt system för transaktions- och saldouppgifter

17 a §

Utlämnande av saldouppgifter till behöriga myndigheter via ett tekniskt gränssnitt

8) Försvarsmakten, för ändamål enligt 104 § i lagen om militär underrättelseverksamhet och 112 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten,

9) Folkpensionsanstalten, för ändamål enligt 18 i § i lagen om utkomststöd, 42 a § i lagen om allmänt bostadsbidrag och 43 a § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare.

17 c §

Utlämnande av uppgifter om kontotransaktioner och om värdepapper till behöriga myndigheter via ett tekniskt gränssnitt

-
- 8) Försvarsmakten, för ändamål enligt 104 § i lagen om militär underrättelseverksamhet och 112 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten,
9) Folkpensionsanstalten, för ändamål enligt 18 i § i lagen om utkomststöd, 42 a § i lagen om allmänt bostadsbidrag och 43 a § i lagen om bostadsbidrag för pensionstagare.

Denna lag träder i kraft den 20 . _____

5.

Lag

om ändring av sjukförsäkringslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i sjukförsäkringslagen (1224/2004) 19 kap. 5 § 1 mom. 5 punkten, sådan den lyder i lag 1203/2007, och
fogas till 19 kap. 1 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 890/2006, 1203/2013, 252/2015, 1145/2017 och 564/2022, ett nytt 6 mom. som följer:

VII AVDELNINGEN

SÄRSKILDA BESTÄMMELSER

19 kap.

Bestämmelser om erhållande och utlämnande av uppgifter

1 §

Rätt att få uppgifter

Trots vad som föreskrivs i 2 mom. har Folkpensionsanstalten trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar i fråga om erhållande av uppgifter rätt att för avgörandet av en förmån av läkare och andra yrkesutbildade personer enligt lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) och av verksamhetsenheter för hälso- och sjukvården enligt 2 § 4 punkten i lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992) få ett utlåtande om arbetsoförmåga hos den som söker en förmån, ett intyg över tagande av organ, vävnader eller celler, ett intyg över graviditet, ett intyg över deltagande i sjukvård eller rehabilitering av ett sjukt barn på grund av barnets sjukdom eller handikapp eller ett utlåtande av den läkare som sköter företagshälsovården på arbetsplatsen eller av någon annan läkare som känner den försäkrades arbetsförhållanden om att den försäkrades eller fostrets hälsa äventyras på det sätt som avses i 9 kap. 3 § i denna lag.

5 §

Utlämnande av uppgifter i vissa fall

5) till den som med stöd av ett avtal om tillhandahållande av tjänster för samordning av resor sköter samordning av resor lämna uppgifter om en persons för- och efternamn, uppgifter om att personen är medlem av en arbetsplatskassa och om att han eller hon är försäkrad; om personen är försäkrad, kan Folkpensionsanstalten dessutom till den som med stöd av avtal sköter samordning av resor lämna den försäkrades adress, uppgifter om uppnående av den årliga självriskandelen för resekostnader och andra uppgifter om den försäkrade som är nödvändiga för förmedlingen av resor; dessutom kan Folkpensionsanstalten till den som sköter samordning av resor lämna namn och personbeteckning för sådana försäkrade till vilka reseersättning inte ska betalas genom förmedling av en tjänsteproducent som tillämpar det redovisningsförfarande som avses i 15 kap. 9 §,

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 20

Statsminister

Förnamn Efternamn

...minister Förnamn Efternam

